

בש"פ 3367/18 - מדינת ישראל נגד מג'ד עסאלה

בבית המשפט העליון

בש"פ 3367/18

לפני: כבוד השופטת ע' ברון

המבקשת: מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב: מג'ד עסאלה

בקשה להארכת מעצר מעבר לתשעה חודשים לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: כ"ב באייר התשע"ח (7.5.2018)

בשם המבקשת: עו"ד קובי מושקוביץ

בשם המשיב: עו"ד תמי אולמן; עו"ד שאדי סרוג'י

החלטה

1. לפניי בקשה להארכת מעצרו של המשיב מעבר לתשעה חודשים לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), החל מיום 6.5.2018, או עד למתן פסק דין ב-תפ"ח 10078-08-17 בבית המשפט המחוזי בחיפה, לפי המוקדם.

זו הפעם השנייה שעניינו של המשיב נדון בפני בית משפט זה. בפעם הקודמת היה זה ערר שהגישה המדינה על החלטתו של בית המשפט המחוזי בחיפה מיום 4.12.2017 (השופט א' פורת) ב-מ"ת 10105-08-17, שבגדרה נקבע כי המשיב יועבר למעצר בפיקוח אלקטרוני. הערר התקבל על ידי בית משפט זה בהחלטה מיום 7.12.2017 (השופטת י' וילנר; בש"פ 9487/17), שבה נקבע כי החלטתו של בית המשפט המחוזי מבוטלת וכי המשיב יותר במעצר מאחורי סורג ובריח עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

רקע והליכים קודמים

2. ההשתלשלות שהובילה למעצרו של המשיב וכן ההליכים הקודמים בעניינו פורטו בהרחבה בהחלטתו של בית משפט זה מיום 7.12.2017, ומשכך אחזור על הדברים אך בתמצית. נגד המשיב הוגש ביום 6.8.2017 כתב אישום המייחס לו עבירות של רצח לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), ושני מקרי ניסיון לרצח לפי סעיף 305(1) לחוק. לפי האמור בכתב האישום, על רקע סכסוך בין משפחתו של המשיב ובין משפחה אחרת, אירע בחודש פברואר 2017 עימות אלים בין שתי המשפחות, שבמהלכו נגרם לאביו של המשיב שבר ביד. מספר חודשים לאחר מכן, ביום 14.7.2017, הבחין המשיב בשלושה מבני המשפחה האחרת שעמדו באותה העת בנקודת תצפית בכביש 7955. אז גמלה בליבו החלטה, כך על-פי כתב האישום, לפגוע בשלושה באמצעות רכבו ולגרם למותם. המשיב נסע לכיוונם, פגע בעוצמה בשניים מהם בעוד השלישי הספיק לקפוץ מעבר למעקה הבטיחות וניצל מפגיעת הרכב. מבין שני הנפגעים באירוע, מותו של אחד נקבע במקום והשני הובהל לבית חולים כשהוא סובל משברים באגן ומקרקע בטחול. המשיב נמלט מהמקום.

בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המדינה בקשה למעצר המשיב עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. בהחלטה מיום 3.9.2017 קבע בית המשפט המחוזי (השופטת ב' טאובר) כי קיימת תשתית ראיתית לכאורית להוכחת אשמתו של המשיב בעבירות שיוחסו לו וקמה עילת מעצר סטטוטורית בגין מסוכנות. ואולם, בהינתן שהמשיב הוא אדם צעיר כבן 20, נעדר עבר פלילי, שניהל אורח חיים נורמטיבי עובר לאירועים נושא כתב האישום, הורה בית המשפט המחוזי על עריכת תסקיר מאת שירות המבחן בעניינו על מנת שיבחן אם קיימת חלופת מעצר הולמת. בתוך כך הדגיש בית המשפט כי הפניית המשיב לקבלת תסקיר, אל לה לעורר ציפיות אצל המשיב לשחרורו ממעצר, וזאת במיוחד על רקע העבירות החמורות המיוחסות לו. מהתסקיר שניתן ביום 24.10.2017 עולה כי למשיב נטייה להתנהגות אימפולסיבית כשהוא מצוי בקונפליקטים; וכן כי במצבים מאיימים ומלחיצים הפוגעים בכבודו ובכבוד משפחתו, עלול המשיב להגיב בצורה תוקפנית. שירות המבחן העריך כי לא ניתן לשלול סיכון גבוה להישנות התנהגות פורצת גבולות חוק. עם זאת, שירות המבחן בחן את החלופה שהציע המשיב לפיה ישהה במעצר בפיקוח אלקטרוני בדירה שכורה כאשר הוריו, שני דודיו ובן דודו ישמשו כמפקחים, אך לא מצא את המפקחים המוצעים מתאימים; ובשורה התחתונה קבע כי אינו ממליץ על שחרור המשיב לחלופת מעצר או על מעצרו באיזוק אלקטרוני.

בהחלטה מיום 29.10.2017 שניתנה לאחר קיומו של דיון בעקבות תסקיר המעצר, קבע בית המשפט (השופט א' פורת), כי באי-כוח המשיב יציעו חלופת מעצר אחרת וכי בעקבותיה שירות המבחן יכין תסקיר משלים. בתסקיר המשלים מיום 16.11.2017 שנערך בעקבות החלטה זו, חזר שירות המבחן על מסקנתו שלפיה הוא אינו ממליץ על מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני; וממילא גם לא על חלופת מעצר.

3. ביום 4.12.2017, כשהתסקיר המשלים בפניו ולאחר שהתקיים דיון שבמהלכו נחקרו המפקחים שנבחנו על ידי שירות המבחן במסגרת התסקיר המשלים, החליט בית המשפט המחוזי (השופט א' פורת) על מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. בהחלטה ציין בית המשפט המחוזי כי עיון בתיק הראיות מעורר ספקות בדבר קיומה של כוונה מיוחדת להמית וכי

נראה שחומר הראיות מקים תשתית ראייתית לכאורית לביסוס עבירת ההריגה. משכך, ולנוכח גילו הצעיר של המשיב והיעדר עבר פלילי, הגיע בית המשפט לכלל דעה כי ניתן לאיין את מסוכנותו של המשיב על ידי מעצר בפיקוח אלקטרוני ותוך שהוא מתיר "חלונות התאווירות" יומיים. כן הורה בית המשפט על תנאים מגבילים נוספים, על הפקדת ערבויות והתחייבות עצמית מטעם המשיב והמפקחים. בית המשפט ציין כי התרשם שהמפקחים המוצעים ראויים ומסוגלים לעמוד במשימת הפיקוח, וכן הודגש כי מקום הפיקוח מרוחק מזירת האירוע נושא כתב האישום וממשפחת הנפגעים.

על ההחלטה בדבר מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני הגישה כאמור המדינה ערר לבית משפט זה (בש"פ 9487/18) שנתקבל בהחלטה מיום 7.12.2017 (השופטת י' וילנר). בתוך כך ציין בית המשפט כי קיימת תשתית ראייתית לכאורית להרשעה באחריות להמתת המנוח, בין אם מדובר בעבירת רצח ובין אם בעבירת הריגה, ולפיכך, בכל מקרה מקימים מעשיו של המשיב עילת מעצר מסוג מסוכנות. בהינתן האמור, ובהתייחס לתסקירים השליליים בעניינו של המשיב, קבע בית המשפט כי לא היה מקום להורות על העברת המשיב למעצר בפיקוח אלקטרוני.

הבקשה להארכת מעצר

4. בתום תשעה חודשים ממתן ההחלטה למעצרו של המשיב עד תום ההליכים, הגישה המדינה את הבקשה נושא ההחלטה, להארכת מעצרו של המשיב ב-90 ימים. לטענת המדינה, מסוכנותו של המשיב נלמדת מהמעשים המיוחסים לו, והיא ברמה הגבוהה ביותר. כן נטען כי במקרה דנן קיים חשש מובנה להימלטות המשיב מאימת הדין, לנוכח עונש המעצר הממושך הצפוי לו אם יורשע. המדינה ציינה בבקשתה כי אמנם שמיעת ההוכחות בתיק טרם החלה, אך לעת הזאת קבועים במהלך חודש יוני הקרוב ארבעה מועדי דיונים, וצפויים להיקבע מועדים נוספים בהמשך. בדיון שהתקיים ביום 7.5.2018 הוסיף בא-כוח המדינה כי הדיונים בהליך העיקרי נקבעו לכתחילה למועדים רחוקים, וזאת עקב יומנו העמוס של בית המשפט. עוד צוין כי בתיק התעוררה לאחרונה, ולא בפעם הראשונה, סוגיה הנוגעת להעברתם של חומרי החקירה לידי בא-כוח המשיב. בא-כוח המדינה טען כי קיימת מחלוקת בין הצדדים בנוגע להיקף החומרים החסרים, ועדכן כי הנושא עתיד להתלבן במסגרת הדיון הקבוע לפני בית המשפט המחוזי ליום 16.5.2018.

בא-כוח המשיב מצידה הדגישה כי חרף העובדה שמאז הגשת כתב האישום חלפו תשעה חודשים, לא התקיימה ולו ישיבת הוכחות אחת בעניינו של המשיב - והוא עצור מאחורי סורג ובריח לאורך כל התקופה. עוד טענה בא-כוח המשיב כי חומרי החקירה בתיק טרם הועברו לידיה, וזאת על אף בקשות חוזרות ונשנות בנדון. נטען כי מסיבה זו טרם ניתנה תשובתו של המשיב לאישומים נגדו. לאחרונה נקבעה ישיבה לשם כך ליום 2.5.2018, אלא שאז נתברר שיש עוד חומר חקירה רב שטרם נתקבל - כך לטענת בא-כוח המשיב - ומשכך גם במועד זה לא ניתן היה להשיב לכתב האישום. לדברי בא-כוח המשיב חומרי החקירה מועברים טיפין טיפין ועדיין קיימים חוסרים רבים, כגון תמלילי שיחות, תיקי עבודה של מומחים, חומר מהמכון לרפואה משפטית וחוות דעת בנוגע לשרידי ירי; ואף רשימה מסודרת של חומרי חקירה טרם נמסרה בידיה. במצב דברים זה, להערכתה ניתן לומר כבר כעת כי את ישיבות ההוכחות הקבועות לחודש יוני לא ניתן יהיה לקיים; ומכל מקום ההליך המשפטי שלמעשה טרם החל, עוד ייארך זמן רב מאוד. בהינתן האמור טענה בא-כוח המשיב כי לכל הפחות יש לשוב ולהורות על הכנת תסקיר נוסף שישוב ויבחן את נושא החלופה. בהקשר זה ציינה בא-כוח המשיב כי משפחתו של המשיב עברה ליישוב אחר וכן שבידו להציע לשירות המבחן מפקחים שונים מאלה שנבחנו בתסקירים הקודמים.

דיון והכרעה

5. כאשר בית המשפט נדרש לבקשה להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק המעצרים, עליו לאזן בין זכותו החוקתית של הנאשם

לחירות, לנוכח חזקת החפות שעומדת לו כל עוד לא הורשע בדין, לבין הצורך בהגנה על שלום הציבור ובטחונו (ראו: בש"פ 1467/17 מדינת ישראל נ' אברג'יל, פסקה 37 (1.3.2017) והאסמכתאות שם; בש"פ 6517/17 מדינת ישראל נ' זאודי (19.9.2017)). בגדר איזונים אלה יש ליתן את הדעת למגוון שיקולים, ובמרכזם שני שיקולים עיקריים – מחד גיסא המסוכנות הנשקפת מן הנאשם, ומאידך גיסא עוצמת הפגיעה בחירותו של הנאשם הנגזרת בין היתר ממשיך התקופה שבה הוא נתון במעצר, מקצב התקדמות ההליכים המשפטיים בעניינו ומצפי התמשכותם (בש"פ 1087/18 מדינת ישראל נ' פוגל, פסקה 19 (1.3.2018)). שיקולים אלו יוצרים מעין "מקבילית כוחות" ולפיה ככל שההליך העיקרי מתארך, נקודת האיזון שבין האינטרס הציבורי במעצר לבין זכות הנאשם לחירות עשויה להשתנות כך שחירותו של הנאשם ומשקלה של חזקת החפות ממנה הוא נהנה גוברים ביחס להגנה על שלום הציבור ובטחונו (בש"פ 6026/14 מדינת ישראל נ' רוג'ה, פסקה 6 (17.9.2014)); וכך במיוחד כאשר הדבר נגרם בעטייה של המדינה.

6. ולענייננו – עבירות הרצח וניסיון הרצח המיוחסות למשיב, הן מן החמורות שבספר החוקים ומקימות נגדו חזקת מסוכנות סטטוטורית ואינהרנטית; ובית משפט זה קבע לא אחת כי יקשה להסתפק במקרים מעין אלה באמצעי שהוא פוגעני פחות מאשר מעצר מאחורי סורג ובריאח לאיון המסוכנות (בש"פ 2235/17 מדינת ישראל נ' סלימאן (7.5.2017)); ואולם הדעת אינה נוחה, בלשון המעטה, מכך שבעניינו של המשיב המשפט עדיין לא החל ואף טרם ניתן מענה לכתב האישום. מטעוני בא-כוח המדינה עולה כי לכתחילה (עוד בדצמבר 2017) הדיונים בהליך נקבעו למועדים מאוחרים, לחודש יוני 2018, משום יומנו העמוס של בית המשפט; לא נשמעה כל טענה כי הדבר נגרם בעטיו של המשיב, ויוזכר כי כתב האישום הוגש בראשית אוגוסט 2017. מצב זה הוא מוקשה. כפי שנקבע זה מכבר, לעניין קצב התקדמות ההליך העיקרי יש להבחין בין התארכות משפט הנובעת מכך שהמשפט טרם החל, לבין התארכות הנובעת ממורכבות ההליך ומקשיים אובייקטיביים שהוא מעורר; ואין להסכין עם מצב שבו שמיעת ההוכחות בהליך שבו הנאשם עצור עד תום ההליכים מתחילה רק בחלוף חודשים ארוכים מיום הגשת כתב האישום וזאת אך מטעמים הקשורים ליומנו של בית המשפט (בש"פ 1130/16 מדינת ישראל נ' חסארמה (25.2.2016)). ואולם בדיעבד מתברר כי גם במועדים אלה ספק אם ניתן יהיה לקיים את דיוני ההוכחות, כך לדברי באת-כוח המשיב. זאת שעה שלמרות פניות חוזרות ונשנות למדינה, כפי שניתן להן ביטוי בשורה ארוכה של מסמכים והחלטות שבאת-כוח המשיב הציגה והפנתה אליהם במהלך הדיון, גם בנקודת הזמן הזו לא הועברו לידי המשיב מלוא חומרי החקירה. לדברי באת-כוח המשיב עדיין חסרים חומרים רבים, ולא שמעתי אחרת מאת בא-כוח המדינה. הרושם הוא שהדברים מתנהלים בעצלתיים והתנהלות זו של המדינה ראויה על פניה לביקורת; וכאשר נתבקשה התייחסותו של בא-כוח המדינה בנוגע לעיכובים בהעברת חומרי החקירה, לא היה בפיו כל הסבר מניח את הדעת. יש לקוות כי בישיבה הקרובה הקבועה לבירור נושא זה ליום 16.5.2018, סוגיית חומרי החקירה אמנם תלובן ותוסדר באופן שניתן יהיה בכל זאת לנצל את המועדים שהוקצו לשמיעת התיק בחודש יוני הקרוב.

כך או אחרת, שני הצדדים מסכימים כי מדובר במשפט שעתיד להתמשך זמן לא מבוטל ושבמסגרתו יישמעו עדים רבים. הצדדים גם תמימי דעים כי אין בארבעת המועדים שנקבעו לשמיעת הוכחות, מה גם שתוחמו לשעות מוגבלות, כדי לקדם את ההליך באופן ממש. בנסיבות אלה מתבקש בית המשפט, חרף העומס המוכר והידוע, לקבוע בהקדם ככל שניתן דיונים מראש בהיקף התואם את צפי ההליך, ועל כל הנוגעים בדבר להירתם על מנת לקדם באופן משמעותי ובתוך זמן סביר את שמיעת ההליך.

7. בהינתן כל האמור, לאחר ששקלתי את טיעוני הצדדים ובחנתי את החומר שהונח לפניי, מסקנתי היא שהתוצאה המתבקשת במכלול השיקולים הרלוונטיים לעת הזו, היא שיש לקבל את הבקשה להארכת מעצרו של המשיב; ועם זאת להורות על עריכת תסקיר מעצר עדכני שיבחן את חלופת המעצר החדשה שבכוונת המשיב להציע, כדברי באת-כוחו. ויודגש כי אינני נוקטת עמדה אם ניתן יהיה לשנות מסטטוס המעצר שבו נתון המשיב, ואל לו לפתח ציפיות בעניין זה. שכן ראשית לכל יהא על שירות המבחן ועל בית המשפט

המחוזי להשתכנע כי החלופה המוצעת תסכון - הן המקום הן המפקחים. כך בהינתן מכלול הנסיבות, ובראשן העובדה שהסיכון הנשקף מהמשיב הוא ממשי. מכל מקום, בהינתן המסוכנות הטבועה במעשים המיוחסים למשיב והסכסוך המשפחתי שעומד ברקע הדברים, יצוין כבר כעת כי דעתי היא שבכל מקרה יידרש להדק כל חלופה כזו, אם תימצא מתאימה, בפיקוח אלקטרוני.

סופו של דבר, הבקשה להארכת מעצר מתקבלת, ומעצרו של המשיב מוארך החל מיום 6.5.2018, בתשעים ימים או עד למתן פסק דין ב-תפ"ח 10078-08-17, לפי המוקדם. לצד זאת שירות המבחן מתבקש ליתן תסקיר בתוך 30 ימים, שלאחריו יקיים בית המשפט המחוזי דיון לגופם של דברים ויחליט לפי הבנתו.

ניתנה היום, כ"ט באייר התשע"ח (14.5.2018).

ש ו פ ט ת